ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՊԱՏՄԱՆԻՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԽԻ՝
Տարեկան Վեցամսեայ
Կ·Պոլսոյ համար 6 մէճիտ 3 մէճ·
Գաւառաց » 7 » 3½ »

10 ՓԱՐԱՅ

ՕՐԱԳԻՐ

10 ՓԱՐԱՅ

ՊԱՏՄԱՆԻՔ
ՀԱՅՐԵՆԻՔի վերաբերեալ որ եւ է նամակ եւ գրութիւն պիտի է՝ ուղղել առ Տնօրէն-Խմբագիր Կ· Պոլիս Մէյրհան չարշը Բիւշաի էֆ· խան երկրորդ յարկ թիւ 19։

Direction du journal arménien
HAIRÉNIK· CONSTANTINOPLE
Mérdjan Ruchdi éfféndi Han No-19

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ԱԶԴ· — երեք օր ետքը վիճառուած «Հայրենիք»ի իւրաքանչիւր թերթը յետ այսօրիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի։

ՏԱՄՆԵԻՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2215 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՓԵՏՐՎԱՐ 1887 (Ն·Տ·) 3 ՄԱՐՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՈՎԿԱՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Շատ տխուր լուրեր կը հասնին մեզ Կովկասէն, ուր ռուս կառավարութիւնն՝ ի նորմս իր Ընտրելոյն, կը շարունակէ հարուածել օրէնսդրական հրամաններով Հայ ազգութիւնն ու Եկեղեցին։ Դժբաղդաբար կըստուգուի այն լուրն, թէ հասարակաց կրթութեան Պաշտօնեայն՝ Պ· Դեղկանօֆ, յատուկ չղջաբերական ուղղելով ի Տփղիս՝ հրամայած է որ «Կովկասեան բոլոր արքունի դպրոցներուն Հայ աշակերտները պարտին իրենց կրօնը ստորին ռուսերէն և ոչ հայերէն լեզուով»։

Ունինք այս մասին դրել մեր դիտողութիւնները յաջորդ թերթին մէջ, ինչպէս նաեւ մեր ըստացած մի քանի նամակները Կովկասէն, որ կը հաստատեն դժբաղդաբար անժխտելի կերպով ինչ որ արդէն դրած էինք, երբ Թուրքիոյ Ազգային ժողովը առանց ո և է ընդդիմութեան և բողոքոյ ընդունեց կուրօրէն Ցարըընտիրն և այսպէս Հայոց եկեղեցին և ազգային դպրութիւնն Ռուսիոյ ամենողորմած քաղաքականութեան իբրեւ պատրաստ զոհ ընծայեց՝ «ազգային միութիւնն անվթար պահելու» և Ռուսական արծուին ճանկերն չոյելու սարկաւիտ և կանխակալ դիւանագիտութեամբ···։ Բայց Ազգային Ժողովը որ՝ Ազգին եկեղեցին Ռուսիոյ մնաներէն ետեւ՝ այժմ իր դաւնիներուն վրայ կը նկրտէ, ե՛րբ պիտի արթննայ արդեօք իր խոր քունէն։

(Ս· Մամուլ)

1886

Ամէն ազգային թերթ՝ ամէն ամանորի առթիւ՝ սովոր է նախորդ տարւոյն վրայ ակնարկ մը ներտել և ընդհանուր տեսութիւն մը դնել։ Սակայն եթէ դժուարին է այդ սովորութիւնն, որով ժողովրդեան առջեւ կը պարզուի իր կեանքց այլ և այլ չղջաններուն մէջ կատարուած գործերու քիչ շատ ճշդիւտ պատկերն, մանաւանդ երբ այդ գործերն անցեալ են և անորոշ պատկերին նկատմամբ, այժմ շատ թեթեւ և աննշան պիտի լինի։ Մի քանի ընդհանուր գծեր միայն բաւական են ազգային միամեայ գործերնամփոփելու, բաղմաթիւ էջեր անբաւական են այդ ամբողջեան բուն պատճառներն հետազօտելով երեւան հանելու։ Տարօրինակ երեւոյթ. մինչդեռ ժողովուրդներ կը չարժին դէպ առաջ, և իրաքանչիւրն իր սահմանին մէջ ընդհանուր վերաշինութեան գործին աշակից կը դառնայ, մինչդեռ մնացեալն, ընկերական և անհատական յեղաշրջումները տեղի կ'ունենան, նոր նոր պիտոյքներ, զարգացմանդ պայմաններ և միջոցներ կ'առնչդուին դրեթէ ամեն տեղ, մեր Ազգին ալեզարդ գլխուն վրայ կը կուտակուին միայն տարիները, առանց անոր կենաց ղգալի փոփոխութիւն մը, հիմնական բարեփոխում մը յառաջ բերելու։

Երբեմն անօգուտ և մանաւանդ դժուարին կը համարուէր Հայոց բացառիկ դրութեան մէջ, ազգային մտոյ անհասանելի և անազատ կացութեան մէջ, խըմբագրական և գրական դանդաղ և աննպատակ ուղղութեան մէջ, ճշդրտապէս նկարագրել և դիտատպէս խմատասիրել ազգային կենաց այլ և այլ երեւոյթներն, իսկ այժմ քաղաքական և խոհեմութեան հակառակ կը դատուի նաեւ պարզել ամէն բան—բացատրել ազգային արդի անչուք և տարտամ կացութեան ներքին և արտաքին պատճառներն՝ որ նախորդ տարիներու պաշտօնական մոլորմանց հետ յարակցութիւն ունին, ցոյց տալ այն օտարոտի ազդակներս խլրտմունքն որ վերաշինութեան առնն խորհուրդներու և որոշումներու վրայ վատ ներգործութիւն ունեցան, պատմել ազգութեան, քսութեան և զրպարտութեան խաղացած դերերն, որ բարոյապէս չլատեցին Ազգին ամէն կենսական ոյժերն և պարարտ անկապատելի իրաւունքները անհեթեթ և չահադիտական քաղաքականութեան մը մատնելով աղպատյին անկման պատճառ եղան։ Հետեւապէս՝ սոյն անձուկ և չաղպատյին քաղաքականութեան տիտակէտով՝ չատ կը դիւրանայ խմիրագիրներու գործն ներկայ տարւոյն սկիզբն, և այս գործն է մեծ մեծ և չողուն բառերով ճառել չատ փոքր գործերու, տաղտալին խորհուրդներու, ծրըագրական ձեռնարկներու և մի քանի բարենորոգման չարժուձեներու վրայ, որ նպատակ ունին աբդել ծանր կորուստները, անբուժելի ազգային վէրքերը, նման դատապարտ գործառնութեանց չարժառիթներուն՝ որ ճակատին խոց տալեն ետեւ՝ միթէ կանգ կ'առնուն և յաղթականներու ցոյց կ'տան հրացաններ որ պարապ են։

Կարելի է ըսել, որ 1886 տարին Հայոց համար փորձի տարի մ'եղաւ։ փորձ ճշմարտութիւնը կարկտելու, փորձ պատմութիւնն այլակերպելու, փորձ ազգային ծանր վիշտեր մոռցնել տալու։ Տենդային գործունէութիւն մը կը տիրէ առ երեւոյթս ամեն ազգային չղջաններու մէջ, ժողովներն՝ որպէս թէ իրենց նախորդ մեղքը քաւելու համար, պատրաստ կը դտնուին հին ծրագիրները գործադրելու, նորեր յօրինելու և անտեսական ու կրթական խնդիրներու աւելի հոդ տանելու։ Քաղաքական և կրօն. ժողովներն երեսփոխանականին ներդաշնակ ոգին և լաւ տրամադրութիւնն ի հաշիւ առնելով՝ կը գործեն, չատ անգամ առանց անոր հաւանութեան դիմելու։ Այս տրամադրութիւնն անտես չեն առնուր նաեւ մի քանի ընկերութիւններ եւ խնամակալութիւններ՝ որ կը նկրտին վարչական իշխանութենէ անկախ դերք մը բռնել և հաստատուած ու հաստատելի կրթական հաստատութեանց չուքին ներքեւ բացարձակ անօրէնութիւններ ընել և հրամաններ արձակել։ Այս եւ ուրախութեան գործունէութեան հեղինակ, Ազգային Պատրիարքարանի և Բ· Դրան պոհացուցիչ յարաբերութեանց միջնորդ, հիմնարկելի հաստատութեանց և ազգային ապագայ ղարգացման հիմնադիր անձերն կը համարուին ի նպաստ իրենց ինքնակալ ոգւոյն։ Ասոնց ամենէն ետեւ կը գտնուին ազգային ժողովներն՝ որ ոչ միայն չեն ուզեր ինքնագործ ըլլալ, այլ ամենայն ինչ կը սպասեն Պատրիարքարանէն, որ ինքն ալ ամենայն ինչ կը սպասէ Բ· Դրան։ Ասոնց ամենէն ետեւ կը գտնուին ազգային ժողովներն՝ որ ոչ միայն չեն ուզեր ինքնագործ ըլլալ, այլ ամենայն ինչ կը սպասեն Պատրիարքարանէն, որ ինքն ալ ամենայն ինչ կը սպասէ Բ· Դրան։ Նաղիր կըմռայ կուի Ամենապատիւ Ս· Պատրիարքն, ... Միայն Կաթողիկոսական Ընտրական Ժողովն՝ որ պիտի ճշդեր Էջմիածնի և Պատրիարքարանի յարաբերութիւնները, որ Հայրապետական աթոռին ընտրական իրաւունքն հաստատ հիմանց վրայ պիտի դնէր, որ «բացառական» կաթողիկոսներու վերահաստատման առաջն պիտի առնուր, և որ պիտի փըրկէր նոր օրինագրով Եկեղեցին Ռուսիոյ ոտնձգութիւններէ, անշարժ կը մնար ազգային նորանշան չարժականութեան մէջ, և թերեւս յատուկ նպատակաւ· թերեւս կ'սպասէր որ նախ՝ ըստ օրակարգի և Ս· Պատրիարքի կրկնակի յանձնաբարութեանց վրայ, Ազգային Սահմանադրութիւնը վերաքննուելով՝ «Պալաժէնկայ»ի հետ ի պաշտօնէ հաշտուէր և միութեան գաչն կըռէր, և ապա՝ նոյն Ընտանեաժողովն, իր գոյութեան դժպատեհութիւնն ցոյց տալով՝ հրաժարէր իր պաշտօնէն։ Սակայն կ'ինչ որ էր Կաթողիկոսական Ընտանեաժողովին երկայնմտութեան չարժառիթն, այս ստոյգ է որ Ցարընտիրն կը գործէ և կը չարժի Ռուսիոյ ներշնչութեամբ և Ազգային Պատրիարքարանի համաձայնութեամբ և, անտարակոյս, կը քարձիածայն Թուրքիոյ Հայոց միամտութեան և դիւրահաւանութեան վրայ, որով կը յուսար Արարատեան Աթոռն ինքնօրինութեան վերականգնուածին, և ի պատիւ «Բացառականին», պանձանակներ կը հաստատեն եկեղեցեաց մէջ, և առոյգ կոնդակներ, որ չուայլաբար կը չնորհուին լանգրոցներուն, իբրեւ պատգամ կ'ընդունուին այլ և այլ ընկերութեանց և եկեղեցականաց կողմէ։ Եթէ կաթողիկոսական նախկին իրաւանց վերահաստատութիւնն հետզհետէ անջրպետ խորհուրդներու կարգը կ'անցնի, պնդե կան ուրիշ ծրագրական խորհուրդներ որ անպայման ժամանակի մէջ գործադրուելու վիճակի մէջ կը գըտնուին, և մեր ազգային կենաց մէջ մեծ դեր կը կատարեն։ Ասոնց կարգէն են, Ս· Փրկչի Ազգային հիւանդանոցի վերաշինութեան խորհուրդն՝ որու գործադրու-

թեան համար 30 հազար ոսկւոյ կարօտութիւն կայ, ինչպէս, դուման անհերթելի՝ աղքային կարողութեան նկատմամբ, որու միայն 1/3 մասն վերանայն բարերարութեամբ չնորհել կը խոստանան Յակոբեան, Կիւլպենկեան, Ունճեան, և Կիւմիւշկերտանեան էֆէնտիներն, մինչդեռ մնացած մասն հանգանակութեամբ կամ դիւանագիտութեամբ ճարելու միտումները կերեւին։ «Արեւստանոցի» խորհուրդն, որ Սովկոց Յանձնաժողովին դոյից արդեամբ պիտի կանգնի, և որու մէջ ուսանելի արհեստից յայտագիրն դեռ անյայտ կը մնայ· «աղջկանց արհեստանոցի» խորհուրդն, «Աղգային վարժարանի» խորհուրդն ի Բերա, Գարակէօղեանի կտակի չնորհիւ, «Կիպրոնական վարժարանի» խորհուրդն ի Գում-Գափու, «Ընծայարանի խորհուրդն, և այլ անթիւ խորհուրդները որ, ինչպէս հին, նոյնպէս նոր տարւոյն մէջ, առատ նիւթ պիտի մատակարարեն հայ մամլոյն։

(Մնացեալը վաղը)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

—o—

Պրուսայէն հետեւեալը կը գրեն մեզ։

Ամսոյս 12ին հինգշաբթի գիշեր՝ ինազատ քաղաքիս Աղգ· երկսեռ վարժարանաց Քօնսէրը մը տեղի ունեցաւ Ս· Դէորդեան վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ։

Գեր· Տ· Բարթուղիմէոս Սրբ· Առաքնորդ Հօր ողջոյնով տեղւոյս Վսեմ· կուսակալ Զիւհտի բաշային հաճեցաւ սոյն հանդէսը իւր պատկառելի պաշտպանութեան ներքեւ ընդունել։

Վարժարանի սրահին մէջ ամբողջ պատերը, սիւները և դրնեքը դափնիներով, կանթեղներով, չքեղապէս զարդարուած էին, տեղ տեղ «Փառիշահըմ չօք եաշա», կեցցէ Սուլթան Համիտ, կեցցէ Աղգ և միութիւն գրուած դրօշակները կը ծածանէին, տէրութեան «Թուղրան» դալրոցի ճակատը կախուած, նոյնպէս վսեմ· կուսակալի և պատիւ պատրաստուած զարդարուն մանուկը տեղւոյ մը վրայ գրուած էր վ·Հ· կայսեր կենդանագիրը նոյնպէս ծաղիկներով և դափնիներով չքնապատած։

Ժամը երկու-քառորդին հանդէսը սկսաւ և վերջացաւ ժամը վեցին։ Ներկայ էին բազմաթիւ անձինք յաղդայնոց և յօտարազգաց, նաեւ տեղական կառավարութեան ամեն կարգի պաշտօնեայք, նոյնպէս հիւպատոսք և այլ բարձրաստիճան անձինք։

Զոյնաւոր տղայք նուագածուաց հետ քաղցրահամ երգեր երգեցին, Հայերէն և Յունկերէն լեզուաւ ճառեր կարդացուեցան, վերջապէս կայսեր կենաց համար չերմ բաղխանգութիւնք եղան, հանդիսականաց ծափահարութիւնք վարժարանի սրահը կը թնդացնէին։

Սոյն հանդէսը մինչեւ վերջը խիստ կանոնաւորութեամբ չարունակեց, և ամենքն ալ պահանակութիւն ու դասախութիւն յայտնելով մեկնեցան։

Հրապարակաւ պարտք կը համարիմ խորին չնորհակալութիւն յայտնել վ·սեմ· կուսակալ Զիւհտի բաշային որ ի պատիւ Աղջիկ և Ինազատ Աղջ· վարժարանացը սոյն հանդէսը ընդ իւր պաշտպանութեամբ առնուլ բարեհաճեցաւ։

Նոյնպէս չնորհակալութիւն կը յայտնեմք Գեր· Սրբազան Առաջնորդ Հօր ող Աղգ· վարժարանաց արդի հոգաբարձութեան իւր ջանքերուն չնորհիւ, «Կիպրոնական վարժարանի» խորհուրդն ի Գում-Գափու, «Ընծայարանի խորհուրդն, և այլ անթիւ խորհուրդները որ, ինչպէս հին, նոյնպէս նոր տարւոյն մէջ, առատ նիւթ պիտի մատակարարեն հայ մամլոյն։

(Մնացեալը վաղը)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

—o—

Պրուսայէն հետեւեալը կը գրեն մեզ։

Ամսոյս 12ին հինգշաբթի գիշեր՝ ինազատ քաղաքիս Աղգ· երկսեռ վարժարանաց Քօնսէրը մը տեղի ունեցաւ Ս· Դէորդեան վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ։

Գեր· Տ· Բարթուղիմէոս Սրբ· Առաջնորդ Հօր ինդրանօք տեղւոյս Վսեմ· կուսակալ Զիւհտի բաշային հաճեցաւ սոյն հանդէսը իւր պատկառելի պաշտպանութեան ներքեւ ընդունել։

Վարժարանի սրահին մէջ ամբողջ պատերը, սիւները և դրնեքը դափնիներով, կանթեղներով, չքեղապէս զարդարուած էին, տեղ տեղ «Փառիշահըմ չօք եաշա», կեցցէ Սուլթան Համիտ, կեցցէ Աղգ և միութիւն գրուած դրօշակները կը ծածանէին, տէրութեան «Թուղրան» դալրոցի ճակատը կախուած, նոյնպէս վսեմ· կուսակալի և պատիւ պատրաստուած զարդարուն մանուկը տեղւոյ մը վրայ գրուած էր վ·Հ· կայսեր կենդանագիրը նոյնպէս ծաղիկներով և դափնիներով չքնապատած։

Ժամը երկու-քառորդին հանդէսը սկսաւ և վերջացաւ ժամը վեցին։ Ներկայ էին բազմաթիւ անձինք յաղդայնոց և յօտարազգաց, նաեւ տեղական կառավարութեան ամեն կարգի պաշտօնեայք, նոյնպէս հիւպատոսք և այլ բարձրաստիճան անձինք։

Զոյնաւոր տղայք նուագածուաց հետ քաղցրահամ երգեր երգեցին, Հայերէն և Յունկերէն լեզուաւ ճառեր կարդացուեցան, վերջապէս կայսեր կենաց համար չերմ բաղխանգութիւնք եղան, հանդիսականաց ծափահարութիւնք վարժարանի սրահը կը թնդացնէին։

Սոյն հանդէսը մինչեւ վերջը խիստ կանոնաւորութեամբ չարունակեց, և ամենքն ալ պահանակութիւն ու դասախութիւն յայտնելով մեկնեցան։

Հրապարակաւ պարտք կը համարիմ յայտնել վ·սեմ· կուսակալ Զիւհտի բաշային որ ի պատիւ Աղջիկ և Ինազատ Աղջ· վարժարանացը սոյն հանդէսը ընդ իւր պաշտպանութեամբ առնուլ բարեհաճեցաւ։

Նոյնպէս չնորհակալութիւն կը յայտնեմք Գեր· Սրբազան Առաջնորդ Հօր որ Աղգ· վարժարանաց արդի հոգաբարձութեան իւր ջանքերուն չնորհիւ, «Կիպրոնական վարժարանի» խորհուրդն ի Գում-Գափու, «Ընծայարանի խորհուրդն, և այլ անթիւ խորհուրդները որ, ինչպէս հին, նոյնպէս նոր տարւոյն մէջ, առատ նիւթ պիտի մատակարարեն հայ մամլոյն։

(Մնացեալը վաղը)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

—o—

Պրուսայէն հետեւեալը կը գրեն մեզ։

Ամսոյս 12ին հինգշաբթի գիշեր՝ ինազատ քաղաքիս Աղգ· երկսեռ վարժարանաց Քօնսէրը մը տեղի ունեցաւ Ս· Դէորդեան վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ։

Գեր· Տ· Բարթուղիմէոս Սրբ· Առաջնորդ Հօր ինդրանօք տեղւոյս Վսեմ· կուսակալ Զիւհտի բաշային հաճեցաւ սոյն հանդէսը իւր պատկառելի պաշտպանութեան ներքեւ ընդունել։

Վարժարանի սրահին մէջ ամբողջ պատերը, սիւները և դրնեքը դափնիներով, կանթեղներով, չքեղապէս զարդարուած էին, տեղ տեղ «Փառիշահըմ չօք եաշա», կեցցէ Սուլթան Համիտ, կեցցէ Աղգ և միութիւն գրուած դրօշակները կը ծածանէին, տէրութեան «Թուղրան» դալրոցի ճակատը կախուած, նոյնպէս վսեմ· կուսակալի և պատիւ պատրաստուած զարդարուն մանուկը տեղւոյ մը վրայ գրուած էր վ·Հ· կայսեր կենդանագիրը նոյնպէս ծաղիկներով և դափնիներով չքնապատած։

Ժամը երկու-քառորդին հանդէսը սկսաւ և վերջացաւ ժամը վեցին։ Ներկայ էին բազմաթիւ անձինք յաղդայնոց և յօտարազգաց, նաեւ տեղական կառավարութեան ամեն կարգի պաշտօնեայք, նոյնպէս հիւպատոսք և այլ բարձրաստիճան անձինք։

Զոյնաւոր տղայք նուագածուաց հետ քաղցրահամ երգեր երգեցին, Հայերէն և Յունկերէն լեզուաւ ճառեր կարդացուեցան, վերջապէս կայսեր կենաց

Տարակոյս չկայ թէ Ռուսիոյ մասը կայ այս յիշատութեանց մէջ, որք բարերապարար չուտով կը մարին չնորհիւ Պուլկար կառավարութեան չրջահայեցութեան։

—Երէկ Յանուելենք թէ կայսերական Իպղէտոմն չոգենաւը Մուսաինա ուղեւորած էր։ Այս առուր Թուրքերէն լրագիրք կը Յանուցանեն թէ յիչեալ չոգենաւը երէկ առաւօտ կանուխ մայրաքաղաքս բերեր է Պրուսայի կուսակալ Զիւհտի փաչան, որ ուղղակի կայսերական պալատը դնացեր է։ Կիրակի թէ Ն· Վսեմութիւնը նոր պաշտօնի մը պիտի կոչուի Օսմ· նախարարութեան մէջ, բայց այս մասին հարկ եղած կայսերական հրամանը դեռ մինչեւ երէկ իրիկուն Բ· Դուռն չէր հասած։

—Ելմտական դործոց նախարար Վսեմ· Յակոբ փաչա, երէկ ո՛չ Ելմտական պաշտօնատունը դացեր է և ոչ ալ նախարարաց խորհրդոյ սովորական նստման ներկայ դտնուեր, այլ միայն Վ·Հ· Սուլթանին անձնական պանձան պաշտօնատունն երթալով, իւր պաշտօնին վերաբերեալ դործերուն զբաղեր է։

Երէկուընէ ի վեր նախարարական կարեւոր փոփոխութեանց ղրոյցներ կը պարտին մայրաքաղաքիս մէջ, բայց ցարդ ստուգութիւն չեն դտած։

—Պաշտօնական տեղ մը հասած հեռագիր մը թէեւ կը Յանուցանէ թէ քանի մ՛օրէ ի վեր Պատտատի մէջ և չրջակայքը հիղեզանման անձրեւներ տեղալով, յիչեալ քաղաքը ողողուեր և շատ նիւթական վնաս հասեր է, սակայն Բ· Դուռը մինչեւ երէկ իրիկուն այս մասին որևէ պաշտօնական լուր չէ ստացած։

—Պելճիոյ կառավարութիւնն, 1839ի դաշնադրին տրամադրութեանց համաձայն, չէզոքութիւնը պահել կարենալու համար զինուորական պատրաստութեանց ձեռնարկեր է, և Լիէժ քաղաքն առաջին կարգի ամուր բերդաքաղաք մ՛ընելու համար չրջակայքին ամրոցներ չինելու ձեռնարկեր է։

—Եղիպտոսի Անգլ· քոմիսէր Սըր· Տ· Ուոլֆի Ա·քարտուղարը՝ Պ· Ռոպէրտ Ուլրոլ երէկ Զմիւռնիայէն մայրաքաղաքս հասաւ Իտալական Տրէբանս չոգենաւով։

— Սոֆիայի Ա·ստուածական նախկին գործակատար Պ· Պիեռկէվիչն որ մի քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը դտնուէր, Սոֆիա ուղեւորեցաւ երէկ ուսկից Լոնտրա պիտի երթայ իրրեւ դեսպանատան խորհրդական։

—Լոնտրայէն հասած մանաւոր թղթակցութեան մը նայելով, Օսմ· Բէյի դրամադլուխը պիտի ստուարացնեն եղեր Անգլիայի դրամատէրք։ Սոյն թղթակցութիւնը կը յարէ թէ Անգլիացի դրամատէրք Բէյի ձեռնարկութիւնը իրենք պիտի ըստանձնեն։ Սակայն այսպիսի հրատարակութիւն մը ստոյդ չէ

ԹԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վճռաբեկ ատենի ընդհանուր դատախազ Բիզա պէյ, որ կայսերական Քօմիսէրի տիտղոսով և յատուկ պաշտօնով Սոֆիա ղրկուած էր, նախընթաց գիշեր ժամը 1ին անդ հասեր է, և ճամբան թէ՛ Ադրեւելեան Բումելիի մէջ և թէ՛ ուրիշ տեղեր յարդալից ընդունելութիւն դըտեր և մանաւանդ Սոֆիայի մէջ մեծ պատուով ընդունուեր է։

—Երէկ մայրաքաղաքիս դեսպանատուններէն ոմանց հասած հեռագրերու նայելով, Սիլիստրէի մէջ թէեւ յեղափոխութիւն մը ծագիր է, սակայն Շումլայէն, Ռուսճուքէն և Վառնայէն անմիջապէս զօրք ղրկուելով, խաղաղութիւնը վերահաստատուեր է։

Նոյն հեռագիրը կըսեն թէ թէեւ Սիլիստրէի ժողովրդեան երկու երրորդ մասն Իսլամ են, սակայն ատոնք բնաւ չեն մասնակցած յեղափոխութեան։

կընար նկատուիլ։ Քան զրամ Բէժիի ներկայ չահագիտական ընկերութիւնը իւր ձեռնարկը ուրիչի մը չէ կարող յանձնել։

—Փոլիտիկալ Աւստրիական դեսպան Պ· Վէպէնօ մայրաքաղաքիս պիտի մեկնի ի մօտոյ Լեպզիա երթալու համար։

—Բէժիի ընդհանուր տնօրէն Պ· Օպտանոյ Հալիմ պէյի հետ ոստիկանութեան պաշտօնատունը դնաց նախընթաց օր և նոր կանոնագրին դործադրութեան մասին նախարարին հետ երկարօրէն խորհրդակցեցաւ։

—Մայրաքաղաքիս Ելմտական բարձր հաստատութիւն մը բարձրագոյն հրամանաւ Լոնտրայի հարիւր դրամատուներէ մէ տեղեկութիւն խնդրեր է Ալթ-Սէֆէլտաերի ձեռնարկին օգնելու նպատակաւ տրամադրեալ դրամագլխի քանակութեան մասին։

Լոնտրայէն այս մասին տուած տեղեկութիւնք դոհացուցիչ նկատուեր են։

—Գահիրէէն փետր· 21 թուով կը դրեն թէ մայրաքաղաքիս Ռուսական դեսպանուէն տիկին Նելիւոֆ իւր քրոջ՝ Նիկօֆ կչխանուհւոյն հետ Կիպրէ բուրդերն այցելեր է փետր· 20ին։ Խովվին դղեակը աստղ տրամադրութեան ներքեւ դրուեր է, ինչպէս նաեւ ղբօսանաւ մը Փասըը-եը-Նիլ կամուրջէն Պետրէշին և անտի Սահարա երթալու համար։

—Ռուսական լրագրաց արդիլեալ է պինուորական չարժմանց վրայ խօսիլ։ Սակայն պատերազմական գործոց նախարարութեան յանձնարարութիւններէն կը տեսնուի որ մեծ դործունէութիւն կը տիրէ Մօսքովեան կայսրութեան մէջ։

Վարչապետ Թնթանօդի վերատեսչութիւնը փետր· 15ին պայմանագրութիւն մը ստորագրեր է 60000 փունդ կապար պնելու համար, Նօվօ-Յորկիեվէսկ, Պրէսդ-Լիդեվսքի, Իվանկօրսկի և Վարչաւեյ ամրութեանց թնդանօթներու յատուկ։

Հետեւեալ օր փետր· 16 երկրորդ պայմանագրութիւն մը կնքուեր է զանազան ռազմամթերք հայթայթելու համար, Վարչաւեյ պինուորական չրջանակի ամրութեանց թնդանօթներու յատուկ։

Փետրվար 22ին Բեդրսպուրկի թնդանօթային վարչութիւնը 112 հազար բութլկի կապար և 174 մեծ վրան ապսպրեր է։

Մարտ 8ին Բեդրսպուրկի վարչութիւնը պայմանագրութիւն մը պիտի կնքէ 2666 ձիու կազմած և 70 կաչիէ վարկ ապսպրելու համար։ Աստղ ամենէն մեծ մասը մինչեւ մայիս 13 պիտի յանձնուին։

Վերջապէս Փիէվի դաւառին պատերազմական տեւանքը մեծագանակ ալիւր և դարի ապրսպրեր է։ Նոյպէս ի Վարշաւիա ալիւր, ցորեն, դարի և վարսակ ծախու առնուելու են։

—Անդլիական կառավարու-

ՆԱԳՈՅՋԻՆ ՎԵՑԱՎՈՆ

ԴՎՎԺՎՍԶՈՒԺՅՆ

«Ընթերցող, ես ոչ մի ժամանակ չեմ ուզեցել ներկայանալ քեզ որպես գրող, որովհետև ես ինձ համարում եմ ոչ թե գրող, այլ պարզապես մի մարդ, որ ուզում է ինքն իր համար գրել իր կյանքի մասին, ինչպես որ շատ մարդիկ գրում են օրագրեր, որոնք ոչ ոք չի կարդում, բացի գրողից ինքից և նրա մտերիմ ընկերներից։

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ եւ ՎԻՄԱԿԳՐԱՏՈՒՆ

Մ. Կ. ՍԱՐԸԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՄԷՐՁԱՆ ՁԱՐԾԸ ՐԻՒՇՏԻ ԷՖԷՆՏԻ ԽԱՆԻ ԿԻՑ

ՀԱՑԵՐԷՆ, ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ԴԱՂՂԻԵՐԷՆ, ԱՆԴՂԻԵՐԷՆ, ԻՏԱԼԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ՀՐԷԷՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՑ.

Գիրք. Տետրակ. Նամակ. Ազդ. Նամակաց հասցէները. Այցելատոմսը. Վաճառականական նմոյշք. (Ֆաթուրա) Հարսանեկան նամակները. ինչպէս մահազդեր. Ընկերութեանց վերաբերեալ հաշուեցուցակք. Կանոնադիրք եւ տոմսակք վերոյիշեալ լեզուներով կը տպագրուին:

Այն տպագրատունը որ ուզէ տարիներէ՛ի վեր ամենայն կանոնաւորութեամբ կը շարունակուի, ուր այս անգամ վերոյիշեալ բոլոր լեզուաց տառերը նորոգ պատրաստուած են՝ ըստ առաջնոյն պիտի գոհացնէ իրեն դիմող յաճախորդները:

Գաւառներէ եկած բոլոր յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ կը կատարուին նոյն իսկ յատուկ թղթատարի ճեւուամբ:

Վերոյիշեալ լեզուաց թարգմանութեան եւ կանոնաւորութեանը մասին տպագրատունս դիւրութիւններ պիտի ընծայէ:

ԳԻՆԵՐՐ ՁԱՓԱՒՈՐ ԵՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ

Աչխատասիրեաց
Վահան Ս. Հայրապետեան
Հետեւողութեամբ
Ժ. Տալեմի

Այդ դասագիրքն, որ հանրածանօթ չափագիտաց կոչմէ գնահատուած է, ցարդ հրատարակուած երկրաչափութեանց վրայ մեծ առաւելութիւն ունի ոչ միայն իւր սահմանաց ճշդութեամբ այլ եւ արուեստական բառերու ընտրութեամբ:

Կեդրոնատեղին է Պօլսոյեան գրատուն Զաքմաքճըլար-եօղուշ թիւ 56.

Գին 8 դահեկան:

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՐԱԼԻ ՍԻՐԱՓԱՑ

—o—

Եղեսիոյ Առաջնորդ Գեր. Խորէն Եպիսկ. Մելիթարեանն սոյն լմնատասիրական երկին, ուղեւորութեանց պատմութեամբ եւ փիլիսոփայական խորհրդածութեամբք, հետաքրքրաշարժ եւ միանգամայն սրատաշարժ ու ախորժելի գործ մ'է, ամեն մարդու ընթերցանութեան արժանի: Տպագրուած է Զմիւռնիոյ Տէյէեան տպարանը: Գինն է 8 դրչ:

ԴՐԱՏՈՒՆ ՊՕՋԱՃԵԱՆ

(Զաքմաքճըլար եօղուշ, թիւ 56)

Մեծ Քանակութիւն

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԳՐՈՑ

Սոյն դրատունն այս անգամ փափաքին ընդունած է մեր ազգ. վարժարանաց մէջ մուտ գտած ֆրանսերէն ամբողջ դասագրքերու մեծ «Սթոք» մը, որոյ մէջ կը դանուին մանաւանդ պատմական Լառուսի ամբողջ գործերը, Պուէնօյի «անֆանս, աօլէսանս եւ ֆեանոմինէ, քօնդ է բառալօլ», Լառիվ է Ֆիլօրիի, Կէռարի եւ Պռաշէի քերականութիւնները, անոնց բանալիները, Ափկօլթիվի «Լէքթիւռ կուտիւէները քօնդ իսթօռիկ, անֆանս, աուօլէանս (տը լաբալմ), Տէլէմաք, չուա, տը լէքթիւռ (Տանիէլ), Լէքթիւռ կուտիւէ (Լըռուա), ֆապլը տը Լաֆոնթէն եւն. եւն:

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱՒՈՐ

Ֆրանսերէն նամականիք շատ աժան գներով:

Սէքռէթէռ ժէնէռալ դին դրչ. 3 1/2
» Լունիվէռսէլ » 3

Գաւառական յանձնարարութիւնք ուշադիր կը կատարուին:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Մ. Ե. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

պէս խոցելով մեզ հետ բոլոր ղպայուն հոգիները, անհնարին մնատանջութիւն կը պատճառէ և վախցընել կուտայ միանգամայն որ մի օր անկրօնութեան քստմնելի ախտը աճելով ու տարածուելով մեր մէջ՝ մեր ազգայնութեան արմատին տապարի ահարկու հարուած մը չիջեցնէ և ժողովուրդներու ովկիանին մէջ՝ Նախախնամութեան չնորհիւ խեցիի մը մէջ փակուած ու մարգարիտ եղած կաթիլ մը ջուրը չ'կորսուի:

Դժուարին է հասկնալ թէ ի՞նչ կը պահանջեն այս կարգի մարդիկ մեզմէ, եթէ կուզեն որ կուրծքերնիս դործիք դառնանք իրենց, և հպատակինք այն ամեն սուտ և մոլար վարդապետութիւններու որ հակառակ կրօնի կը քարոզեն, կը սխալին իսպառ: Վասն զի ուրանալ չնութեան հեղինակ մը՝ ուրանալ է ճշմարտութիւնը, ուրանալ ճշմարտութիւնը՝ ուրանալ է դիտութեան յառաջադիմութիւնը, և մենք որ ժողովուրդներու ճշմարիտ յառաջադիմութեան սիրահարներ ենք միայն, այդ յառաջադիմութիւնը եթէ ոչ անմիջապէս կրօնի դէմ անտարակոյս անոր բարոյականին մէջ ամիլուած կը դանենք, վասն զի ինչպէս անհատները ու ընտանիքները իրենց վիճակը ու կացութիւնը պահող ու ապահովող տարերքը ունին, նոյնպէս աղգերը ու ժողովուրդները իրենց դոյութիւնը պահպանող ու ապահովող տարերքը ունին, և պիտի ունենան և առանց որոյ կարելի պիտի չըլլայ երբէք աղգ մը ուրիշ աղգ մը դանազանել:

Մեր աղգը 500 տարիէ ի վեր ցրուած ու թափառական կեանք մը վարելով հանդերձ, ուրիշ աղգերու մօտ՝ իւր դոյութեան և պահպանութեան միմիակ հզօր տարրը կրօնը եղած է, և կրօնը պիտի լինի միշտ մինչեւ իւր ուրիշ բարոյական աւելի շահաւոր կացութիւն մը ստանալու օրը, մանաւանդ բաղմաթիւ վկայութիւններով կարող ենք ապացուցանել թէ կրօնն սա առաւելութիւնն ալ ունեցած է միշտ, որ ժամանակներու պահանջումին համեմատ ժողովուրդներու կատարելութիւնն ու վայրենութիւնը մեղմացնելով ու անոնց չափ ու սահման մը դնելով կառավարեր ու մինչեւ աղնիւ վիճակի մը բարձրացուցեր է. արդ՝ կը մնայ հարցընել ներկայ դարուս հեղինակներուն որ դիտութեան մէջ առաւածացած կը դնչակեն ինքզինքնին, ի՞նչ պիտի տան մեզ հինին յաջորդեցնելու — դիտութի՞ւն — բայց ռամիկը չհասասար երբէք դիտութեան, և որովհետեւ ժողովուրդներու մեծագոյն մասը դէռ ռամիկները կը կազմեն, ի՞նչ կը լինի սիեղերքի վիճակը. և ի՞նչ դառն ու աղետաւոր հետեւանքներ կը ծագին մարդկութեան համար, եթէ իմանան սոսկ որ խաբուած են և այս անցաւոր կեանքի չարչարանաց մէջ իրենց արտասուքն ու սրտմտութիւնը անվարձ և անհատուցում պիտի մնան... ամենէ պարզ և հասարակ միտք մը կարող է վերահասու լինել այս իրողութեան. Այսպիսի ենթադրութիւն մը միայն կարծեմ բաւական է ժողովուրդներու համար, իրենց ամեն քաղաքական ու